

Sociala relationer och gruppinteraktioner i en skola för alla

Maria Heintz

Socionom, fil dr socialt arbete

maria.heintz@hh.se

Föreläsningens upplägg

Del 1

- Barns sociala relationer
  - Vänskap och välmående
  - Kamratgruppens påverkan på barns vardag och välmående

Del 2

- Kamratskapande gruppinteraktioner i skolan
  - Teorin om interaktionsritualkedjor
  - Rastlekar som interaktionsritualkedjor
  - Olika interaktioner – olika gemenskaper

Del 3

- Styrkan i den emotionella energin
  - Fotbollen som symbol för tillhörighet
  - Avbrutna lekar och konflikter i klassrummet
- Olika sociala relationer inom skolklassen

DEL I – Barns sociala relationer

Vänskap och välmående

Kamrater är grundläggande för barns utveckling och välmående
(se ex Hilde, 2017; Qvortrup, Corsaro och Honig, 2011; Øksnes & Greve, 2017)

Sociala relationer påverkar barns identitetsskapande
(se ex Frønes, 2011; McGloin, Sullivan & Thomas, 2014)

Vänskapsrelationer en buffert för stress och förändring
(se ex Doll, Murphy och Song, 2002)

Skydda för utsatthet, utanförskap och kriminalitet
(Se ex Frønes, 2011; Stefanek, Strohmeier & Yanagida, 2017)

Kamratgruppens påverkan på barns vardag och välmående

Barns interaktion i kamratgrupper påverkar:

- barns självförtroende (se ex Tarrant, MacKenzie, & Hewitt, 2006)
- aggression (se ex Laninga-Wijnen et al., 2017; Xie, Farmer, & Cairns, 2003)
- socialt avvikande beteende (se ex Ellis & Zarbatany, 2007a; 2007b; Haynie et al., 2001)
- akademisk motivation (se ex Kindermann, 2007; Ryan & Patrick, 2001)
- utsatthet för diskriminering och mobbning (se ex Andrews, Hanish, Fabes & Martin, 2014)

Kamratgruppen påverkar barn/ungdomars inställning till skolan

Normer och social påverkan i grupper

Barn skapar en egen social ordning genom att skapa normer och regler i interaktion med varandra.

Leken består av förhandlingar och rollfördelning. Kritiska moment är tillträde och inflytande.

Producerar positioner med olika inflytande och status i gruppen.

Lekunskap och "kompetent förhandlare" kan hantera meningsskiljaktigheter, kontrollera aggression och är bra på att förhandla. Leder till hög status och inflytande

Inkluderings- och exkluderingsprocesser

Maria Heintz

Högskolan i Halmstad

Maria.heintz@hh.se

Diskussionsfrågor

- Att ha vänner kan verka som en buffert för stress och förändring och kan skydda från utanförskap och utsatthet.
  - Hur ser ni på er roll (ex lärare, pedagog eller skolkurator) i relation till att arbeta med barns kompisrelationer?
  - Hur kan barns sociala relationer användas i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet med ex psykisk ohälsa?
- Kamratgruppen har stor påverkan på det enskilda barnets åsikter och attityder likväl som deras beteende.
  - Hur ser era erfarenheter ut vad gäller kamratgruppers påverkan på barns inställning till skolan och hur arbetar ni med detta om det identifieras?
  - Normer i grupper kan vara svåra att förändra. Hur ska negativt normbrytande beteende och socialt avvikande normer i en kamratgrupp eller skolklass hanteras?
- Forskning visar att det krävs lekkunskap för att kunna bli en sk kompetent förhandlare och därmed få tillgång till och inflytande i leken.
  - Hur kan sk ”fri lek” i förskolan eller på raster i skolan användas och hur används det i er verksamhet idag?

Referenser

- Heintz, M (2018) "Alla är ju med alla..." Kamratskapande gruppinteraktioner i skolan. Lund Socialhögskolan
- Hilte, M. (2017). Den moderna vänskapen. Malmö: Égalité.
- Øksnes, M. & Greve, A. (2017). Vänskap. Lund: Studentlitteratur.
- Qvortrup, J., Corsaro, W. & Honig, M-S. (2011). The Palgrave Handbook of Childhood Studies. London: Palgrave.
- McGloin, J., Sullivan, C., & Thomas, K. (2014). Peer Influence and Context: The Interdependence of Friendship Groups, Schoolmates and Network Density in Predicting Substance Use. *Journal of Youth & Adolescence*, 43(9), 1436-1452.
- Frønes, I. (2011). Childhood: Leisure, Culture and Peers. I Qvortrup, J., Corsaro, W. & Honig, M-S (reds) The Palgrave Handbook of Childhood studies. London: Palgrave Macmillian.
- Stefanek, E., Strohmeier, D., & Yanagida, T. (2017). Depression in Groups of Bullies and Victims: Evidence for the Differential Importance of Peer Status, Reciprocal Friends, School Liking, Academic Self-Efficacy, School Motivation and Academic Achievement. *International Journal of Developmental Science*, 11(1-2), 31-43.
- Tarrant, M., MacKenzie, L., & Hewitt, L.A. (2006). Friendship group identification, multidimensional self-concept, and experience of developmental tasks in adolescence. *Journal of Adolescence*, 29(4), 627-640.
- Laninga-Wijnen, L., Harakeh, Z., Steglich, C., Dijkstra, J. K., Veenstra, R., Vollebergh, W., & Veenstra, R. (2017). The Norms of Popular Peers Moderate Friendship Dynamics of Adolescent Aggression. *Child Development*, 88(4), 1265-1283.
- Ellis, W. E., & Zarbatany, L. (2007a). Explaining Friendship Formation and Friendship Stability: The Role of Children's and Friends' Aggression and Victimization. *Merrill-Palmer Quarterly*, (1), 79-104.
- Ellis, W. E., & Zarbatany, L. (2007b). Peer Group Status as a Moderator of Group Influence on Children's Deviant, Aggressive, and Prosocial Behavior. *Child Development*, 78(4), 1240-1254.
- Xie, H., Farmer, T.W., & Cairns, B. D. (2003). Different forms of aggression among inner-city African-American children: Gender, configurations, and school social networks. *Journal of School Psychology*, 41(5), 355-375.
- Haynie, D., Nansel, T., Eitel, P., Crump, A., Saylor, K., Yu, K., & Karls-Morton, B. (2001). Bullies, victims, and bully/victims: Distinct Groups of At-Risk Youth. *Journal of Early Adolescence*, 21, 29-49.
- Kindermann, T.A. (2007). Effects of Naturally Existing Peer Groups on Changes in Academic Engagement in a Cohort of Sixth Graders. *Child Development*, 78(4), 1186-1203.
- Ryan, A., & Patrick, H. (2001). The Classroom Social Environment and Changes in Adolescents' Motivation and Engagement during Middle School. *American Educational Research Journal*, 38(2), 437-460.

Referenser

- Haynie, D., Nansel, T., Eitel, P., Crump, A., Saylor, K., Yu, K., & Karls-Morton, B. (2001). Bullies, victims, and bully/victims: Distinct Groups of At-Risk Youth. *Journal of Early Adolescence*, 21, 29-49.
- Kindermann, T.A. (2007). Effects of Naturally Existing Peer Groups on Changes in Academic Engagement in a Cohort of Sixth Graders. *Child Development*, 78(4), 1186-1203.
- Ryan, A., & Patrick, H. (2001). The Classroom Social Environment and Changes in Adolescents' Motivation and Engagement during Middle School. *American Educational Research Journal*, 38(2), 437-460.
- Bateman, A. (2011). Huts and heartache: The affordance of playground huts for legal debate in early childhood social organisation. *Journal of Pragmatics*, 43(13), 3111-3121.
- Forsberg, C. (2016). *Students' perspectives on bullying*. Linköping: Department of Behavioural Sciences and Learning, Linköping University.
- Doll, B., Murphy, P. & Song, S.Y. (2002). The relationship between children's self-reported recess problems, and peer acceptance and friendships. *Journal of School Psychology*, 41, 113-130.
- Bliding, M. (2004). *Inneslutandets och uteslutandets praktik. En studie av barns relationsarbete i skolan*. Göteborg Studies in Educational Science 214. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Andrews, N. Z., Hanish, L. D., Fabes, R. A., & Martin, C. L. (2014). With Whom and Where You Play: Preschoolers' Social Context Predicts Peer Victimization. *Social Development*, 23(2), 357-375.
- Thornberg, R. (2007). A classmate in distress: schoolchildren as bystanders and their reasons for how they act. *Social Psychology of Education*, 10(1), 5-28. 251
- Thornberg, R. (2008a). 'It's Not Fair!'—Voicing Pupils' Criticisms of School Rules. *Children & Society*, 22, 418–428.
- Thornberg, R. (2008b). School children's reasoning about school rules. *Education*, (23), 1, 37-52.
- Thornberg, R. (2009). The moral construction of the good pupil embedded in school rules. *Education, Citizenship and Social Justice*, (4)3, 245-261.
- Thornberg, R. (2010). A Student in Distress: Moral Frames and Bystander Behavior in School. *Elementary School Journal*, 110(4), 585-608
- Thornberg, R. (2015). School bullying as a collective action: Stigma processes and identity struggling. *Children & Society*, 4(29), 310-320.
- Thornberg, R. (2018). School bullying and fitting into the peer landscape: a grounded theory field study. *British Journal of Sociology of Education*, 39(1), 144-158.
- Thornberg, R., & Jungert, T. (2013). Bystander behavior in bullying situations: Basic moral sensitivity, moral disengagement and defender self-efficacy. *Journal of Adolescence*, 36(3), 475-483.
- Thornberg, R., Birberg Thornberg, U., Alamaa, R., & Daud, N. (2016). Children's conceptions of bullying and repeated conventional transgressions: Moral, conventional, structuring and personal-choice reasoning. *Educational Psychology*, 36(1), 95-111.